

Avskrift.

*Helsingin kaupungin vesijoutolaitos
(entinen mylly) Vanhakaupungin kirkossa
(Vantaa joki) tonttien vuokra*

5/10/12 IV. 6/12

N:o 1219.

N:o 18/252 F.D. 1881.

Guvernörsemetets i Nylands län utslag i anledning af Drättselkammarens i Helsingfors stad härstädes gjorda ansökan om rättighet till vidtagande af sådan förändring i de vilkor, hvarunder sagde stad besitter en vid vattenfallet i Wanda å invid Gammelstaden anlagd tullmjölqvarn, att det antal eller åtta par stenar hvarmed qvarndriften ursprungligen skolat i vattenfallet vidmakthållas, för framtiden ej behöfde öfverstiga fyra par. Gifvet i Helsingfors den 11 Augusti 1882.

Af handlingarne i ärendet inhämtas: att sedan Drättselkammaren, på uppdrag af Helsingfors Stadsfullmäktige, hos hvilka anmaldt blifvit ej mindre, att uti den staden tillhöriga, vid vattenfallet i Wanda å, invid Gammelstaden i Helsinges socken anlagda qvarn icke kunde anbringas flere, än de fyra par stenar, som för närvarande finnas deri uppställda, än ock att sjelva qvarnbyggnaden vid verkställd syn befunnits numera vara så förfallen, att densamma i hvarje händelse måste snarligen ombyggas, uti en till Kejserlige Senaten ingifven skrift anhällit att, enär sagda antal stenar under förloppet af flera, sednast förgångna är och äfven under tider, då mälden för rådande allmän vattenbrist uppgått till inemot dubbelt af det under normalt vattenstånd förmalade belopp, likväl och oaktadt qvarnens förfallna skick och jemväl i öfvrigt bristfälliga inredning, varit fullt tillräckligt för tillfredsställelse af ortens behof af tillfälle till mald, Helsingfors stad måtte medgifvas rättighet att vidtaga sådan förändring i de vilkor, hvarunder staden genom kongl. resolutionen den 9 September 1756 och särskilda efteråt tillkomna öfverhetliga bestämmanden tillerkänts besittnings- och eganderätt till nämnde vattenfall, att det

utan stämpel.

antal stenar, hvarmed kvarndriften derstädes borde vidmakthållas och hvilket antal faststälts att utgöra inalles åtta par, icke behöfde för framtiden öfverstiga fyra par, helst, å ena sidan, Kontinental Vattenverksaktiebolaget Neptun, åt hvilket bolag Helsingfors stad öfverlemnade såväl anläggandet af dess vattenledning, som ock driften af densamma under viss öfverenskommen tid och derjemte för antydda ändamål till bolaget öfverlätit äfven besittningsrätten till ämberörde vattenfall, genom Hans Kejsersliga Majestäts Nädiga resolution den 28 Augusti 1872 främst berättigats att för vattenledningen, hvilken sedermera liksom äfven besittningsrätten till ifrågavarande strömfall och kvarnställe genom ett den 29 Mars. 1876 med ämbemålde bolag afslutadt köp öfvergätt till Helsingfors stad, taga i anspråk all vattentillgång i strömfallet, äfven om kvarndriften derigenom komme att tidtals upphöra samt å andra sidan det blefve möjligt, att uti kvarnen, som vid förestående ombyggnad skulle förses med nya och tidsenligare inrättningar, framdeles verkställa vida större mäld, än hvad härintill kunnat ske, - så och efter det Kejserslige Senatens, som enligt dess handlingarne åtecknade resolution icke velat till omedelbar pröfning upptaga ifrågasatta ansökan, hänvisat Drättselkammaren att, ifall af fog sin talan å ort, som ~~veder~~berörde, anmäla och utföra, har Kammarerna uti en hit ingifven skrift och med biläggande af den hos Kejsersliga Senaten i ärendet tillkomna akt upprepat sin öfverberörda ansökan om tillstånd för staden till inskränkande i angifven mån af det för kvarnen i Gammelstaden förut fastställda stenantal samt till stöd därför ej allenast åberopat de skäl och den utredning, omförmälde akt innehåller, utan derhos upplysningsvis ytterligare tillaggt, det meranämnde qvarn, äfven med ifrågasatte minskning i dess föreskrifna stenantal, likväl måste så mycket hållre anses numera kunna fullt motsvara Helsingfors stads och Helsinges kommuns behof, som under sednare tid dylika inrättningar i omnejderna och en ångqvarn inom sjel-

va stadens område kommit till stand, i anledning hvaraf allt Distriktsingeniören i fjerdæ eller Päijäne distrikt, Ingeniören af första klassen och Rid-daren Robert August Charpantier förordnats att å stäl-let förrätta behörig syn hvilken syn äfven den 16 Juli 1881, i vederbörandes närvaro, verkstälts, derå bemålde Distriktsingeniör, jemte skrifvelse för den 31 i samma månad, insändt det vid synen tillkomna ins-trument äfvensom planteckning eller karta öfver qvarn-stället och vattendraget samt utlåtande, hvaraf fram-går: att till en början och innan med den egentliga syneförrättningen vidtagits, för närmare utredande af frågan, huruvida ofta nämnde antal eller fyra par ste-nar kunde i sjelfva verket anses komma att motsvara ortens behof af tillfälle till mäld sådan beräknings-grund uppstälts, att ett par stenar uti en ändamåls-enligt inrättad qvarn antagits kunna förmåla åtminsto-ne två tunnor spanmål i timmen eller sålunda under hvarje dygn tillhopa fyratioåtta tunnor, enligt hvil-ken beräknings-grund och äfven förutsatt, det nästnäm-n-da belopp icke blefve högre, än endast till trettio tunnor beräknadt, hela förmalningen med ett par ste-nar likväl komme att under trehundra dygn utgöra sam-manräknadt niotusen och följaktligen med fyra par ste-nar under samma tid trettiosex tusen tunnor, i betrak-tande hvaraf och då ett bland handlingarne förekom-mande sammandrag öfver månadtligen å qvarnen verkställd mäld under femårsperioden 1873-1878, vidare utvisade, att förmalningen under November månad 1875 varit störst och derunder upgått till ettusenfemhundra femtio tunnor mjöl, trehundra sjuttio två tunnor gryn eller tillhopa ettusen niohundra tjugutva tunnor, motsvarande, efter sam-ma beräkning, under helt år tjugutvatusen sextio fyra tun-nor, synenämnden äfven trott sig kunna med fullt skäl och synnerligast, som på sednaste tid, nya qvarnin-rättningar inom stadens område veterligen tillkommit, antaga, det fyra par stenar i denna qvarn vore till-

räckligt, för att någon svarighet för inneväranne i Helsingfors stad och Helsing socken framdeles kunde, i ofvanantydtt afseende, uppstå; att på sätt äfven för förenämnde planteckning utvisade, är sjelfva strömfallet beläget vid mynningen af Wanda ä, i hvars västliga utfallsgren, som tillika utgör kungsådra, ifrågakomne, Helsingfors stad tillhörige qvarn är anlagd invid hafstranden och ett stycke nedanför det till stadens vattenledning hörande pumphus, ifrån hvars vattenränna jemväl den ränna, som tillför qvarnen nödig drifkraft, blifvit ledd; att den för ändamålet vidmakthållna vattendämning som jemlikt högvederböriligen stadfästadt utslag av gemensam äfven för vattenledningens, på stället anlagda pumpverk och öfriga inrättningar, består i rättighet att genom en stendam, uppgjord i jern höjd med en fyratio fot ofvanom dammen i berget å östra stranden inhuggen fixpunkt, helt och hållet afstänga vattendraget; att forsens fallhöjd ifrån öfre lugnvattnet och sälunda vidtagande från den å kartan med Litt. a) betecknade punkt ofvanom dammen samt sträckande sig till den å sagde karta med Litt. b) utmärkta punkt vid nedre qvarnknuten, hvar est äfven lugnvattnet nedanom fallet åter begynner, utgör jemt tjugu fot; att sjelfva qvarnhuset, upptagande i längd åttatioåtta och i bredd fyratvå fot, befunnits af röta till den grad angripet, att detsamma uppehålls, tack vare endast de för ändamålet anbringade stätter och sträfvor, hvarfore husets ombyggnad / så fort ske kan äfven är nödvändigt samt att den nya qvarnbyggnaden, såvidt deri inrymdes endast fyra par stenar, kunde med afseende å det nuvarande qvarnhusets nära läge intill förberörde pumphus, lämpligast uppföras å det ställe, som utmärkt på nämnda karta eller planteckning med prickade, röda linier, är beläget omkring sextio fot nedanom änsagda pumphus och i hvilket fall qvarnbyggnadens dimensioner föreslagits af synemännen att blifva femtio fot räknadt vinkelrätt mot stranden och fyratio fot längs densamma, hvarigenom qvarnrännans läge på yttre sidan om pumphuset

icke ändrades, liksom icke heller dess bredd, hvilken enär vattenmängden i hvarje händelse genom pådragningsluckor blefve reglerad, kunde fortfarande vid tio fot bibehållas, hvaremot rännans längd blefve med omkring trettiosex fot tillökt i följd hvaraf allt och då öfriga förhållanden i forsen, såsom dammens läge, dess höjd och beskaffenhet i öfrigt äfvensom Helsingfors vattenlednings privilegierade inrättningar på stället blifva fullkomligt oberörda af kvarnhusets förestående ombyggnad och dess, med afseende ä inrymmande af endast fyra par stenar, föreslagna minskning i dimensioner, synemännen omsider utlätit sig det icke några hinder i tekniskt afseende förekomma för medgifvande arde i omstående mätte äskade förändringar.

Derä hafva vederbörande, deri saken angå kunnat, genom handlingarnes offentliga uppläsande i Helsinge sockens kyrka lemnats tillfälle att bemöta ansökningen och förrättningsmannens förslag utan att emellertid någon påminnelse deremot blifvit gjord, hvarefter Öfverstyrelsen för väg- och vattenkommunikationerna jemväl afgifvit infordradt utlåtande och på upptagna skäl till Herr Guvernören hemställt huruvida icke Drätselkammarens anhållan kunde anses vara befogad.

Hvad sålunda förelupit och handlingarne i ärendet vidare innehålla har Guvernörsembetet i öfvervägande tagit och emedan genom vederbörande Distriktsingenjörns vid omförmälde syn verkställda beräkning tillförlitligen utredts det inneväranne i Helsingfors stad och Helsinge socken vore, med afseende ä deras behof och efterfråga af tillfälle till mald, fullt tillgodosedda och betjenade, äfven om stenarnes antal uti ifrågavarande quarn för framtiden nedsattes till endast fyra par, samt Helsingfors stad i dess egenskap af numera innehafvare till vattenledningen, är jemlikt ofvanäberopade Nådiga resolution för den 20 Augusti 1872, berättigad att för sistantydde ändamål främst använda all vattentillgång i strömfallet äfven om quarndriften derigenom komme att helt och hållet upphöra, ty och då någon anmärkning emot förestående ansökning, hvartill såväl bemälde

Distriktsingeniörerna, som ock Öfverstyrelsen för väg- och vattenkommunikationerna tillstyrkt bifall, icke heller blifvit härstädes framställd, pröfvar Guvernörsembetet skäligt att, med afseende jemväl ä de nya och tidsenligare inrättningar, hvarmed änberörde qvarn vid skeende ombyggnad komme att försees, tillåta det må sådan förändring med ifrågasvarande qvarn och de vilkor under hvilka Helsingfors stad besitter ofta nämnde strömfall och qvarnställe, vidtagas, att det antal eller åtta par stenar, hvarmed qvarndriften ursprungligen skolat derstädes vidmakthållas, för framtiden blefve till endast fyra par neusatt.

Dock varder detta utslag, i anledning af ofvanäberopade Kongl. Resolution af den 9 September 1756 underställdt Hans Kejsersliga Majestäts Nädiga pröfning, i hvilket afseende detsamma jemte alla till saken hörande handlingar och bevis öfver tiden, då vederbörande af utslaget underfått del, skola till Ekonomie Departementet i Kejsersliga Senaten för Finland insändas. Och eger den med utslaget missnöjde i detsamma söka ändring genom skriftliga till Hans Kejsersliga Majestät ställda underdåniga besvär, hvilka inom nittio dagar, efter häraf erhållen del, samma dag dock oräknad, före klockan tolf på dagen skola af besväranden sjelf eller dess dertill lagligen befullmäktigade ombud till Registratorskontoret för suplikärenderna i bemälda Departement ingifvas.

Ort och tid förutskrifne.

På Guvernörsembetets vägnar:

H. T r a n b e r g.

M. L o n d é n.

Avskriftens riktighet bestyrker: Helsingfors, ä landskansliet, den 14 maj 1934.

T. J. J. J. J.
arkivarie